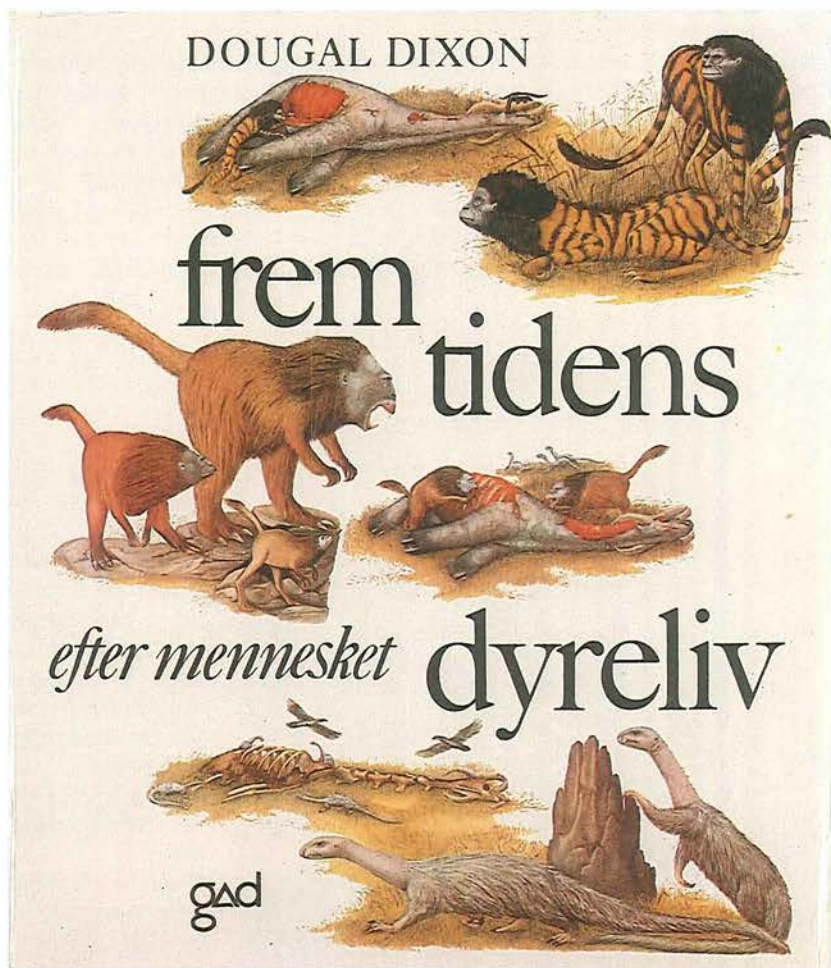

BOGANMELDELSE

af Niels Bonde

Scenen er de tropiske græssletter i Afrika med mange små, store og kæmpestore planteædere, som efterstræbes af små til ret store jagende kødædere og ådselsædere, den velkendte fødekæde: En stor gigantilope er faldet i de lurende

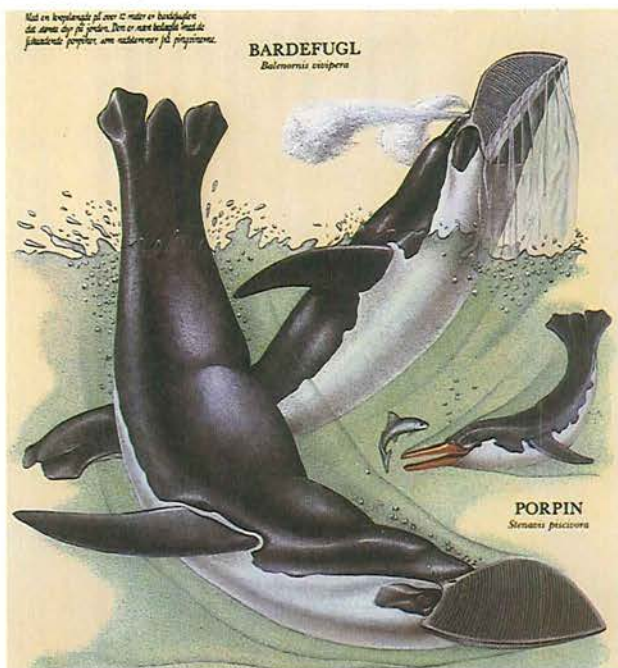
Figur 1. Scenerier fra Afrikas savanneområder (bogens forside).

horransers baghold, er blevet dødeligt såret af de frygtelige kløer og er faldet om, så de sribede horraner og "øjædende" fugle kan gå i gang med måltidet. Andre jægere, som mindre "to-benede" ravianer, kan støde til for at få del i kødet, og også kæmperavianen, som er ret langsom, og derfor udelukkende æder ådsler. Når de er færdige kvases skelettet af de slanke grå gribbehalse, som især æder marv, så der bliver ikke meget tilbage at fossilisere af det lig.

Genkendte De dyrene ? - Nå, ikke! - Så er det nok fordi scenen udspiller sig 50 millioner år efter menneskets uddøen.

Fremtidsdyrene

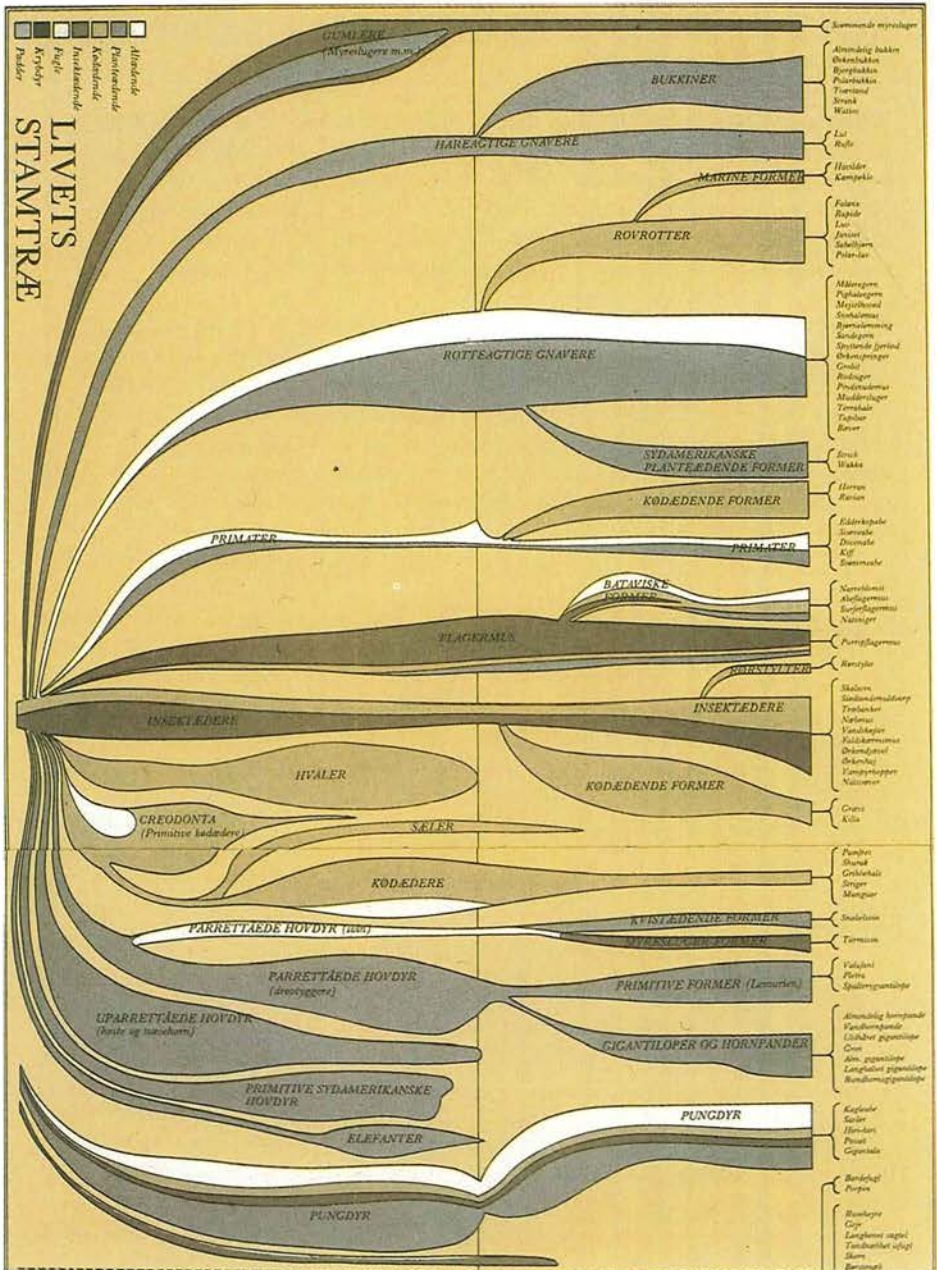
Vi er i Dixons malende fremtidsversion, uspoleret og uhæmmet af mennesker gik evolutionen sin naturlige gang, og de eneste efterkommere af "rigtige" rovdyr i ovenstående drama er gribbehalse, som er desmerdyrslægtninge. De har overtaget hyæners rolle, for disse er for længst uddøde ligesom de store velkendte katte, løver og leoparder. Deres rolle er overtaget af rov-aber. Horraners oprindelse er klatrende marekatte, men nu er den jordlevende med store kløer. Vor tids jordlevende bavianer er stamformer for flere større ravianer, den største næsten 2.5 meter høj over bagpartiet og spærende rundt som fortidens *Tyrannosaurus*.

Figur 2. Kæmpepingviner erstatter hvalerne.

Alt i alt ligner dog meget nutiden indbefattet savannens termitboer, mens de uddøde zebraers næsehorns og elefanter rolle er overtaget af endnu større, 10 ton store gigantiloper, som er efterkommere af antiloper. Men andre steder i Dixons pragtfulde fantasiverden ser naturen meget mere fremmedartet ud.

Hvalerne er selvfølgelig også uddøde og i de sydlige oceaner er blåhvaler og lignende ble-

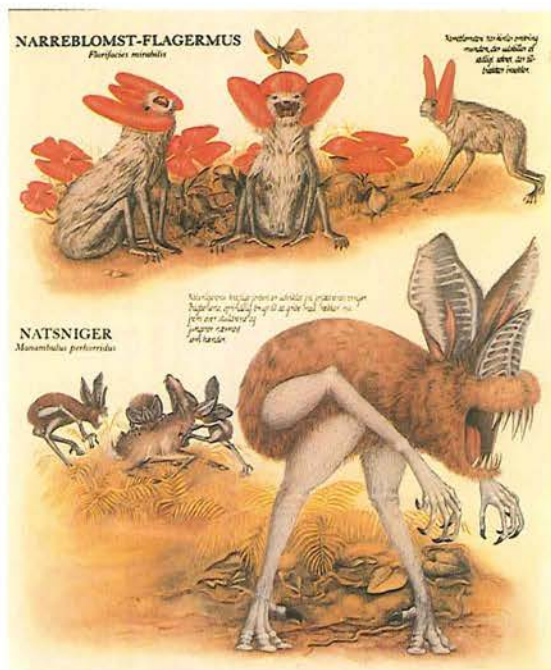

Figur 3. Livets stamtræ for pattedyr mellem ÷ 65 og +50 millioner år.

vet erstattet af kæmpemæssige pingviner med barder i næbbet - nu jordens største dyr på 12 meters længde.

Andre dyregrupper med succes er i særdeleshed efterkommere af rotter, som har overtaget de større rovdyrs rolle, mens kun få af disse har overlevet på ret isolerede steder i bjergene og i tætte skove. Der er mængder af gnaveve, - stor fremgang for kaningruppen, som udvikler antilopelignende bukkiner, og for insektædere, som efter menneskets forsvinden har bredt sig til et utal af nicher, som gravere, svømmere, rovdyr og endog fiskere på hejremaner.

Primaterne klarer sig flot især med udvikling af rovformer, og flagermusene har succes ligesom i dag. Særligt på de nyligt opståede Batavia øer, dannet over en "hot-spot" nær ækvator i Stillehavet (ligesom Hawaii, der nu er forsvundet). Flagermus var de første hvirveldyr, der nåede vulkanøerne, og fri for konkurrence udviklede de mange flugtløse former. Nogle blev "pingvin-lignende" dykkere, andre lurende rovdyr hængende i bagfødderne og med gribehænder, og med store røde øren og snudevedhæng lokker narreblomsten (*Florifacies mirabilis*) insekter til gabet.

Figur 4. Bataviske jordlevende flagermus.

Natsnigeren, et frygteligt rovdyr, 1,5 meter højt går på de kraftige forlemmer og griber med baglemmerne, som ligger frem over skuldrene, - og der er mange flere sandsynlige og umulige og sprudlende påfund i Dixons bog, som beskriver pattedyr og fugle fra hele verden - om 50 millioner år.

Geologien
Pungdyr klarede sig uventet godt, selv i konkurrence med placentaler (pattedyr med moderkage - som f.eks. os), da Australien på sin vej nordover brasede ind i SØ-Asien med kolossale bjergdannelser til følge i

dette hjørne af det store sammenhængende kontinent af Afrika, Asien og Nordamerika (middelhavet og Beringsstrædet er væk og erstattet af bjergkæder). For selvfølgelig har Dixon også fremskrevet kontinentaldriften 50 millioner år. Isoletet er kun Sydamerika (efter 25 - 30 millioner år i forbindelse med Nordamerika), et samlet New Zealand, Madagascar og diverse småøer. Desuden har to kontinentstumper revet sig løs: Vestcalifornien langs St. Andreas forkastningen og vigtigere "Lemurien", den del af Østafrika, som ligger øst for Rift Valley, som vi i dag mener udgør en slags tektonisk spredningszone på land,

Lemurien huser efter 20 millioner års isolation en fauna med "primitive" overlevende former fra nutidens Ø-Afrikanske savanner. Kontinenterne er rykket noget nordpå i forhold til ækvator, så der er ikke meget beboeligt land på den sydlige halvkugle.

Det er en dristig, men meget plausibel fremskrivning af udviklingstendenser, som vi har kunnet følge gennem Tertiær-tiden og endda helt fra opsplitningen af "Pangaea", det samlede kontinent i Trias for omkring 200 millioner år siden.

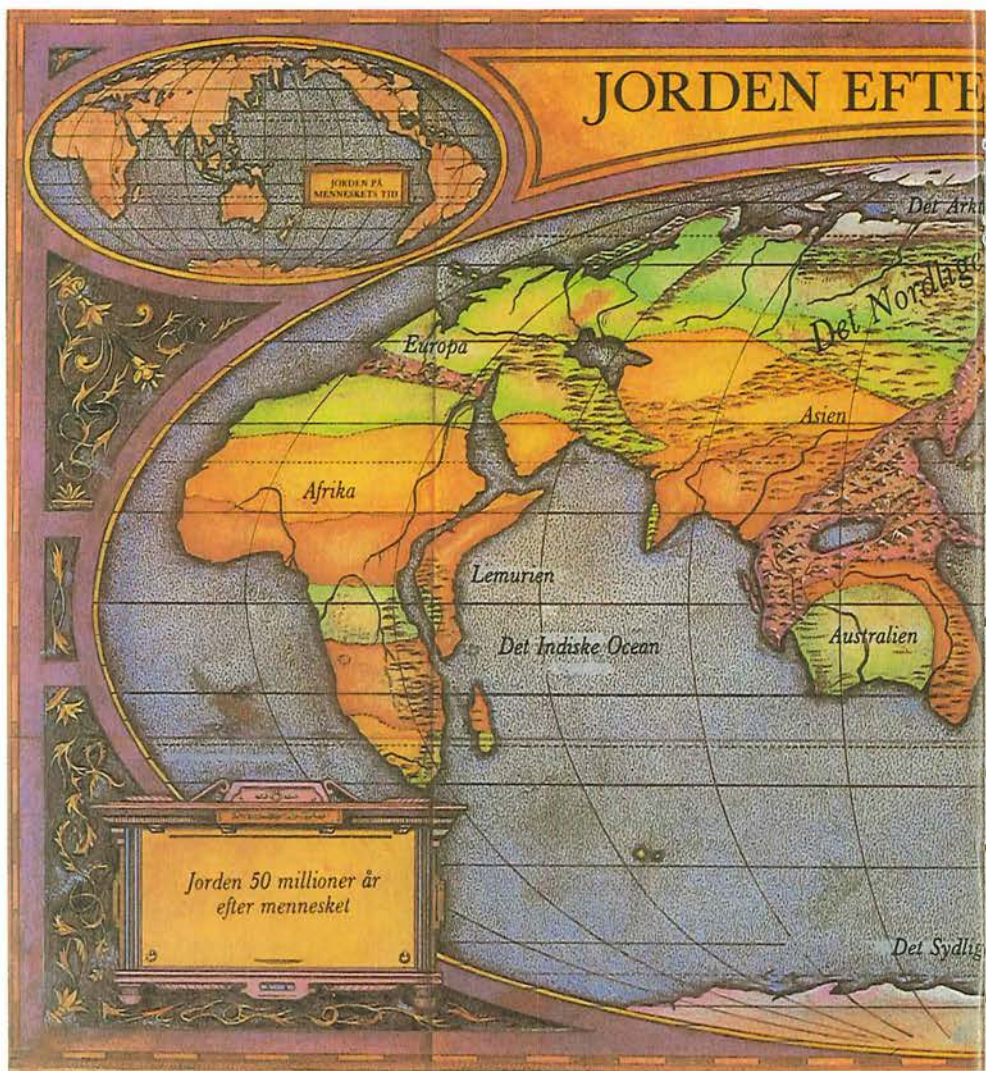
Menneskets skæbne

Hvorfor er, efter Dixons mening, mennesket forsvundet ? På grund af lægevidenskaben og dermed ophobning af genetiske defekter, som ellers ville være udryddet ved naturlig selektion, det vil sige fravalg. Denne standsede evolution resulterede i generelt dårlig tilpasning i en affaldsforgiftet verden med mangel på råstoffer til menneskets underhold, derfor kollaps af de sociale strukturer og uddøen. Selvfølgelig er Dixon blevet angrebet for sin "arts-hygieniske" pessimisme. Det kan meget vel være, siger nogle forskere, at genetisk manipulation vil kunne klare defekterne (møget og råstofferne bliver nok værre problemer, selv for optimister).

Kritik og ros

Ideerne om mennesket danner afslutning på indledningsafsnittet på godt 10 sider om livets historie til i dag. Denne del er meget traditionel og indeholder nogle fejl, bl.a. i tidsskemaet, og nogle ikke alt for gode sort/hvide tegninger af visse dyr, især fisk. Der er fejl i figurtekster til "tidlige organismer", et svagt afsnit om krybdyrene med forkerte eller misvisende tidsangivelser, og afsnittet er i modsætning til bogens hovedafsnit heller ikke alt for heldigt oversat. Hvem har hørt om "fiskefældetænder" og "fangsttænder" (= ? fangs) ? - eller om "skeletbuer" for lemmebælter - og hvorfor ikke kalde *Archaeopteryx* for øglefugl i stedet for blot "primitiv" ? - og jeg har ikke fået checket, hvilken pigfinnet fisk i halvdårlig tegning, der to steder fejlagtigt er kaldt "laks".

Også de 10 første sider om evolution er meget traditionelle med mærkværdigheder i forklaringen af artsdannelse ved marginale populationers isolation og meget tvivlsomme tydinge, som at forskellige strudsefugle uafhængigt af hinanden skulle have mistet flyveevnen. Men indledningens svagheder kan ikke fordunkle, at det er en velgennemtænkt og meget fornøjelig "røverhistorie" om

Figur 5. Verdenskortet om 50 millioner år. Indsat som små kort dels nutidens geografi og dels et mellemliggende stadium.

fremtidens dyr, vi bliver præsenteret for - og tilmed i pragtfulde farver på meget præcise tegninger af de fantasifulde dyr.

R MENNESKET

Jeg forstår godt, at Desmond Morris i introduktionen ønsker, at han selv havde fundet på det. Dixon, der er geolog og palæontolog har skrevet et yderst læseværdigt eventyr - det kan anbefales til alle - fra store børn til oldinge.

(Bogen er på 124 sider og er gennemillustreret. Indbundet er prisen 188 kr, i bogklubudgave koster den 98 kr).